

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vsa leta 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leta 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Hipotekarni dolgovi na kmetiskih posestvih.

III.

× Na kmetiskih posestvih je tedaj uknjiženihih dolgov: na Kranjskem 54,885.000 gld., na Štajerskem 190,763.000 gld., na Koroškem 52,108.000 gld., na Primorskem 57,122.000 gld. in v vseh avstrijskih deželah 2 009,017.000 gl., — ogromna svota, da človek v oči gleda takim številkam skoraj obupa nad rešitvijo po naravnem potu. In vender ne smemo na dalje rok križem držati in fatalistično se udati neizogibljivi usodi, ki bode, ako gredo stvari tako naprej, v malo letih kmetiska posestva izročila v pest velicega kapitala ter iz prostih kmetov napravila gostače, vincarje in dninarje.

Sredstva proti preteči nevarnosti morajo biti dvojna: Prvič se mora skrbeti, da se kolikor mogoče zabrani novo zadolženje in drugič, da se kmetiska posestva oproste sedanjih neznosnih dolgov.

Komu direktno zabraniti, da ne sme delati dolgov, če ni pod kuratelo, po nobeni postavi ni mogoče. Kaj tacega se da le posredno dosegati, kar nam kaže naprava fideikomisov, ali ameriška naredba, da se gotovi del zemljišča ne sme eksekutivno prodati. Postavodajstvo se bo tedaj moralo lotiti kmetškega vprašanja ter urediti:

1. nasledstvo na kmetih, da ima dedič zemljišča predpravo pred ostalimi dediči in se mu posestvo ne sme nad neko primerno svoto z izplačili in pravicami nakladati,

2. določiti, da se gotovi del posestva, tako zvani eksistenčni minimum, ne sme eksekutivno prodati,

3. zabraniti prosto razkosanje zemljišč in podpirati arondiranje,

4. omejiti visokost obrestij za hipotekarne dolgove ter nove dolgove sploh le dovoljevati proti amortizaciji in

5. prepovedati, da se dolgovi iz neplačanih kupnin in terjatve iz dedščin (Kaufschillingsreste und Erbschaftsforderungen) ne smejo intabulirati.

Država bo sploh morala omejiti kapitalistično moč in v vsem gospodarstvu kreniti na take pote, da spet omogoči obstanek najštevilnejšim in najvažnejšim svojih državljanov: obrtnikom in kmetom.

Drugo ne manj težavno vprašanje je, kako oprostiti kmetiska posestva sedanjih dolgov, ne da bi upniki preveč škode trpeli; kajti brez vsake izgube ne bo šlo, ker se vsem hipotekarno zagotovljenim dolžnostim ne bo moglo zadostovati. Naglim potom se oproščenje ne more izvršiti, svote so že do preogromne višine narastle; v teku let pa je mogoče, ako se dolgovi tako amortizujejo, da se vsako leto nekaj kapitala z obrestmi vred vrne. Splošna amortizacija pa se ne da dognati od posamičnih dolžnikov, ampak le popostavno določenem načrtu in pod poroštvom deželnim ali državnim.

Da je mogoče velikanske svote tekom let amortizovati, nam kaže zemljiška odveza. Ko se je postavno odpravila tlaka in desetina, cenila se je njuna vrednost v denarjih in priznala se je lastnikom denarna odškodnina. Pri tem se je tako ravnalo, da se je po cinitvi izračunena odškodnina razdelila v tri jednake dele, od katerih jednega so morali plačevati dolžniki, to je kmetje, drugega cela dežela s prikladami na davke, tretji del pa so morali trpeti graščaki, tako da so od celega zneska dobili vrneni le dve tretjini. Skupni znesek zemljiške odveze je za celo cesarstvo znašal blizu tisoč

milijonov goldinarjev; za tiste čase, ko denarni promet še ni bil tako razvit, kakor danes, res ogromna svota. Amortizacija se je pričela v petdesetih letih in bo za deželo končana l. 1895. Kmetiski dolžniki pa so že povsod zdavna izplačali svojo tretjino. Da pa je v nekaterih deželah: v Gališkej, Kranjskej, Štajerskej, Bukovini takšen nered postal v amortizaciji, temu je krivo slabo gospodarstvo z obveznimi fondi precej iz početka.

Za Kranjsko je vsa zemljiška odveza vsled silno visoke cinitve znašala blizu 15 milijonov goldinarjev, od katerih so dolžniki uplačali tretjino, dežela pa je tudi tretjino morala prevzeti in za obe tretjini izdala obligacije zemljiške odveze v znesku 9,955.000 gld., kateri se bodo do leta 1895 izplačali lastnikom obligacij, ter se vsako leto v necem znesku izžrebajo.

Hipotekarni dolgovi se na tak način, da bi se pritegnili vsi davkoplačevalci k uplačilom za amortizacijo, ne bodo mogli poravnati, ker bi bila velika krivica in naravnost komunizem, ko bi morali trpeti tudi tisti, ki v svojem večje pridnosti in varčnosti se obvarovali dolgov.

Dežela tedaj ne bo mogla in smela, kakor pri zemljiški obvezi, prevzeti neki del dolgov. Dežela bo le pomogla, da se postavno uredi amortizacija in, da prevzame vse delo pod deželnim nadzorstvom stoječa deželna hipotekarna banka.

Natančnejši program že zdaj razvijati, bilo bi predrzno; kajti k temu treba še temeljitih studij in treba rešiti mnogo vprašanj. Katere dolgove bo prevzela banka, koliko bodo dolžniki morali plačati vsako leto na kapitalu in obrestih, ker se jim bo težko smelo nalagati skupno več kot 4 ali 5 %, kako si bo banka priskrbela denar po najnižji ceni, k čemer bosti država in dežela morali pripomagati,

LISTEK.

Klara Milič.

(Ruski spisal J. C. Turgenjev, poslovenil J. P.)

(Dalje.)

XI.

Izšlo je solnce in posvetilo v njegovo sobo; pa dnevna svitloba ni pregnala nočnih pošastij in ni izpremenila njegovega sklepa.

Malo je manjkalo, da ni zadel mrtvoud Platoše, ko jej je povedal ta sklep. Noge je neso več nosile, in usela se je na tla.

„Kako, v Kazan? Pa zakaj v Kazan?“ jecljala je in imela je kalne oči. Ne bila bi se bolj začudila, ko bi bila izvedela, da se Jakobček ženi pri sosedu pekovski, ali pa da se preseli v Ameriko. — „Ali za dolgo?“ — Čez jeden teden se vrnem, — odgovoril je Aratov, stojé polobrnen k teti, ki je še vedno sedela na tleh.

Platonida Ivanovna hotela je še govoriti — pa Aratov je nepričakovano in glasno zadrl se nad njo. — Jaz nesem več otrok — kričal je in je ves poblebel, ustna so se mu tresla in oči so se mu žarile. — Jaz sem že šest in dvajset let star in vem, kaj

delam. — Jaz delam, kar sam hočem. Nikomur ne dovolim zapovedovati mi... Dajte mi denarjev za pot in pripravite mi kovčeg s perilom in obleko... ne mučite me! Čez jeden teden se vrnem, pristavil je z mehkejšim glasom.

Platoša je ustala in zdihovala, pa ni mu odgovorila nobene besede. Jakobček jo je bil prestrašil. — Glave nemam več — pravila je svojej kuharici, ki jej je pomagala skladati v kovčeg Jakobove reči; — ne, to ni glava — to je panj... kake čebele šume v njem, sama ne vem. V Kazan gre, mati moja, v Kazan! — Kuharica, ki je prejšnji dan videla njih hlapca dolgo razgovarjati se z mestnim stražnim poveljnikom, hotela je to povedati svojej gospodarici — a ni se upala in mislila je: „v Kazan? — da bi le kam dalj ne!“ Platonida Ivanovna je pa bila tako zbegana — da še svoje navadne molitve ni izgovarjala. — V takej stiski še gospod Bog pomagati ne more.

Še tisti dan odpotoval je v Kazan.

XII.

Jedva je prišel v mesto in najel stanovanje v gostilnici, — ko je že odšel iskat hišo udove Milovidove. Ves čas svojega potovanja bil je jako pobit, kar ga pa vender ni v ničem potrebnem oviralo. Tako se je v Nižjem Novgorodu presedel z železnice na

parobrod, zajutrkoval, kosil in večerjal na postajah itd. Bil je prepričan, da se bo tam vse dobro končalo — zato je odganjal od sebe vsake misli in spomine — premišljeval je samo, kako bi razložil rodovini Klare Miličeve, po kaj je prišel. In prišel je nazadnje do cilja svojega hrepenenja, ter velel objaviti ga. Bili so osupnjeni in prestrašeni — pa vender so mu dovoli ustop.

Hiša udove Milovidove bila je v istini taka, kakor jo je opisal Kupfer, in sama udova bila je podobna trgovki Ostrovskega, dasi je bila činovnica: njen mož imel je čin (stopinjo) koležnega asesorja. Ne brez zadrege opravičil je svojo predrznost in svoj obisk s tem, da hoče zbrati podrobnosti tako zgodaj umrle umetnice; da ga ni vodila samo prazna radovednost, a globoko sočustvo k njenemu talentu, katerega častilec (on se je ravno tako izrazil: častilec) sem bil, kajti bilo bi grešno pustiti občinstvo v nevednosti, kaj je izgubilo — in čemu se neso spolnile njega nade. — Gospa Milovidova se ni utikala v govorjenje in je jedva umela, kaj govori neznani gost — lehko se je pripognila in uprla oči vanj, ter videla je, da je njegov obraz bil miren, in da je on prilično oblečen — tedaj ni kakšen zmikavec... tudi denarjev je ni poprosil.

(Dalje prih.)

kakšne predprave bo morala imeti banka pri izterjevanju amortizacijskih svot, kako bo prisiliti upnike, da se udadó v nižje obresti nego so pogojeni v dolžnih pismih: vse to se bo moralo premišljevali in rešiti po postavnih določilih. Treba bo morda celo državne postave, gotovo pa deželne, ker brez kratenja nekaterih pravic sedanjih upnikov ni misliti na povoljni uspeh take velikanske denarne operacije.

Deželnemu zboru kranjskemu, ki se kmalu zopet snide, pa priporočamo, da se loti tudi tega važnega vprašanja in ukaže deželnemu odboru, da do prihodnjega zasedanja nabira vse potrebne date in stavi nasvete v prid in rešitev kmetskega stanu.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 24. avgusta.

Znano je, da je v **Isterskem** deželnem zboru pri verifikacijski debati poslanec Laginja, ne po polnem zmožen italijanščine, svoj govor pričel hrvatski; a takoj po prvih besedah zagnal se je strašanski krik na galeriji ter je večina italijanskih poslancev zapustila dvorano. Deželni glavar je dal na to galerijo izprazniti ter konstatoval, da se hrvaški govor, v deželni navadni, ne da zabraniti; poslanci pa da so potrebni le pri glasovanju, torej naj govornik nadaljuje. Po povratku poslancev izrekel je predsednik svoje obžalovanje, da se je bila zapustila dvorana. Laginja nadaljeval je italijanski ter je odločno protestoval proti odhodu italijanskih poslancev. Vemo, da so bili po seji slovanski poslanci insultirani ter z mačjo godbo na dom spremljani, na kar so zapustili Poreč, protestujoč ob enem proti samovoljnemu ravnanju italijanske večine. Na to so šli v Trst, kjer bodo pri namestniku, eventuelno pri grofu Taaffeju, pritožili se radi brezozirno zavrnjenih volitev treh slovanskih poslancev (Šterk, Spinčič, Križanec). Oni se na dalje ne bodo udeleževali obravnav ter pričakujejo, da se bode isterski deželni zbor zaključil.

„Presse“ obsoja nevedno ravnanje faksijskih organov, ki hoté **Zagrebske dogodke** uporabiti proti sistemu Taaffejevemu ter iznebiti se vsakega političnega poposa; noledovajo pri Tiszi, da bi se v njihov prid umešaval v cislitvanske zadeve. „To storé,“ pravi „Presse“, „zdaj taisti listi, ki so njega dni princip neumešavanja zagovarjali kot politično dogmo. Pa glasila levice gojé prazne upe, ter se bodo zmotili. Oni hočejo zgubljeno silo pridobiti s tujo pomočjo ter dokazujejo zopet enkrat žalostno svojo slabost.“ — Tudi „Nemzet“ se bavi s to zadevo, ter odločno odbija misel umešavanja, poudarjajoč, da za to ni niti potrebe niti pravnega naslova. „Dogodkom v Avstriji nasproti je uloga Ogerske povsem objektivna; ravno taka je avstrijska nasproti našim. Mi bomo Zagrebško zadevo sami rešili, ter ne potrebujemo za to nobene pomoči kakšne avstrijske stranke“.

Vnanje države.

Po vsej **Poznanskej** praznovanju se bode v 12. dan septembra spomin Sobieskega; po cerkvah bodo slovesne službe božje in po okrožnih mestih ljudski shodi in veselice. K glavnej svečanosti poljskega narodnega praznika v Krakovu prišlo bo tudi mnogo ljudstva iz Poznanskega. „Dziennik Poznanski“ objavlja to, prosi slavnostni odbor v Krakovu, naj poskrbi za ugodnost teh kmetskih romarjev.

Politično stanje v Evropi je **Rusom** v toliko ugodno, pravijo „Peterb. Včdom.“, da zamorejo z zvezami v balkanskih državah in odločnimi naredbami to zopet popraviti, kar je bilo zakrivljenega na Berolinskem kongresu. Ta list naglašá tudi visoki pomen Dunajske električne razstave, ki dela Avstriji in nje prestolnici vso čast. — Varšavski gubernator, general Gurko, je koncem pretečenega tedna nastopil nadzoriteljno potovanje, da ogleda v prvi vrsti vse trdnjave in vojaške naprave sploh. — Že dolgo nameravano odpuščenje onih železniških uradnikov ruske Poljske, ki neso ruski podaniki, se bode pospešilo ter izvelo takoj novembra meseca, in ne še le z novim letom 1884, kakor se je prvotno trdilo.

„Pester Lloyd“ toži o **bolgarskih** razmerah, da vlada ondu panslavizem, ter da so za odsotnosti knezove vladni poverjeniki delovali po predpisih vseh slovanskega komiteta Peterburškega. — Iz Sredca se piše „Pol. Corr.“, da je general Sobolev, ki se je proti volji sobranja in bolgarskega naroda vrnil na svoje mesto, dognal spravo političnih strank, ki je izražena v sporazumljeni mej Načevičem in Cankovom na podlagi načrta za revizijo ustave.

„Nordd. Allg. Ztg.“ je prinesla te dni oster pretilek članek, naperjen proti **Franciji**, ki je zelo razburil politične kroge Paríške. „France“ priobči na to članek z naslovom „Provocation“, v katerem očita Bismarcku, da hoče ugonobiti neodvisnost vsakega ljudstva. „Paris-Journal“ nagovarja bankirje in trgovce, naj ne dajo dela na Francoskem bivajočim Nemcem. „National“ objavlja Hrvatoma prijazni članek, izrazujoč upanje, da se osnuje zveza vseh slovanskih narodov avstrijskih, imenoma Čehov, Slovencev, Hrvatov in Srbov, v škodo Nemcem.

Dopisi.

Iz Trsta 22. avgusta. [Izv. dop.] (Naše zmešnjave in žalostno stanje Slovanov v Istri.) Že zadnjič sem mislil „Slovenskemu Narodu“ poročati o naših žalostnih razmerah, a opustil sem to, ker nesem hotel segati v delokrog vašega novega dopisnika. Ker pa oba delava za isti denar, ne bode mogel drug drugemu očitati konkurence. — Začetkom avgusta počila je ona bomba, ki je Italijanoma a tudi nam oživila spomin na minulo leto, na žalostni dogodek 2. avgusta 1882. Naša policija je s prva nekoliko iskala onih zločincev, ki so letošnjo bombo nastavili, a kmalu se jej je srce ohladilo — in skušala je potem — par ordre du Mufti — vso stvar zamazati, kot nedolžno otročjo igraro pokazati. Isto nalogo ponavlja z bombo od 17. t. m. zvečer. Človek se res ne more dosti čuditi modrosti naše hermandade, da jej sploh kaj tacega pride v misel. Veteranci proslavljajo god cesarjev — bomba počí! Kdo bi že bil kje slišal, da z bombami narodi v Evropi poveljujejo godeve svojih vladarjev! Kaj se je pozneje godilo, je lažje povedati nego popisati. Razvnetá množica se je drvila proti poslopju laškega telovadnega društva, ki obsega ves cvet naših irredentovcev, ter je ulomila in polomila vse, kar jej je prišlo pod roko. Storjeno škodo cenijo kaj različno, nekateri na 2000 gld., nekateri dosta več. — Gotovo je, da zmešnjave neso še končane z ono komedijo pred uredništvom „Triester Tagblatt“a in z ono prasko na Acquadottu, kjer jo je „Tagblatt“-ov sodelavec Artur Brehmer tako hudo nalletel. Bodemo videli, kaj bode tákrat c. kr. policija izvohalá in dognala. Italijanska napetost je rasla neprestano zadnji dve leti, od onega časa, ko se je v neke visokej glavi rodila nesrečna misel o vsestransko nesrečnej razstavi našej. Vsi dotični dogodki danes le preočitno pričajo, kako prav je imel tedanji dopisnik „Slovenskega Naroda“, ki je prerokoval, deloma dokazoval slabe nasledke onega nesrečnega početja. A za danes molčimo o tem, da tudi jaz ne pridem v kako navskrižje z ljubeznivo „Edinost“-jo, ki je vse s pisanega stališča ogledovala in hvalisala; je že vedela, zakaj je tako delala. A „Triester Zeitung“ je tudi za to delala; — in ta „Triester Zeitung“, ki ne more nikdar dovolj blata na Slovanstvo nakidati, je ravno nekaterim našim kolvodjem k srcu prirasla, tako da vse naše, prav za prav svoje skrbi in nadloge, svoje želje in sklepe prijavljajo občinstvu v tem razupitem listu. Bolje ne bode pri nas, dokler se ne izpolnijo oni klici, ki so jih nekateri v nebrojni množici javljali pred namestništvom: „Abbasso Depretis, abbasso il governatore!“, in ki jih je množica že bolj srčno ponavljala v Rossettijevih ulicah. Tu je res vox populi, vox Dei; množica je jela slutiti, da se javne razmere ne bodo zboljšale, dokler se ne bodo opustila načela, ki vodijo našo vlado. Načela so pa povsodi združena z osebami, z ljudmi, ki jih zastopajo, v katerih so utelesena. Vsi ti ljudje (z dvema izjemama) sovražijo vse, karkoli je slovanskega, slovenskega ali hrvatskega. Ker pa Slovani prav po naravnem nagonu silijo na vrh, podpirajo oni ljudje rajši Avstriji tako nevarni italijanski živelj, s tem se v sili celo bratijo. Zaznamovana načela nam preočitno pojasnjujejo vse dogodke in zmešnjave in pa vse počenjanje naših uradov in naše policije. Se ve da, kar ostrmeli bodo ti kratkovidni in strastni nasprotniki Slovanov, ko bo sila še večja — celo zavetja bodo iskali pri vedno zvestih Slovanih. Tako se je godilo leta 1868. v krvavi praski, — a potem so Slovencev naglo pozabili in jih Italijanoma poma-

gali še bolj teptati! Tako se je godilo lansko leto, ko je načelnik veterancev pribežal mej nas Slované ter se našim ljudem pri shodu v Sezani sladkal. Res, te dobre duše so ga kovale v zvezde, kot bi ne bilo Slovencev v Trstu boljšega in zanesljivejšega prijatelja. Zakaj pa ne, saj je R. osehni prijatelj Depretisov, ta pa odrešenik vsega hudega! O sancta simplicitas! Pa mislijo uganjati veliko politiko in kazati pot rojakom v Ljubljani in bratom onstran Sotle!

In jednako se godi v Istri; ista načela vladajo po tej deželi nesrečnim Slovanom. Da bi se ta načela, Avstriji in Slovanom jednako pogubna, nekoliko utrdila in opravičila, storilo in opustilo se je pri zadnjem številjenji ljudstva vse, da se je le število Slovanov močno skrčilo, število Italijanov pa ogromno pomnožilo. Katerikoli uradnik bi bil na svojem mestu Slovanom — ne ugoden, ne naklonjen, ampak le pravičen, prestavi ga Tržaško namestništvo na tak kraj, kjer mu ni moči primerno uporabljati svojih zmožnosti; ali prestavi ga tudi, da le uteši razkačene Italijane. Drugod celo podpira one uradnike, ki se Italijanoma očitno ali pa skrivaj ližejo, po Garibaldijevem maršu plešejo in jih povišuje v njih službah. Ko bi komu trebalo primerov, navedem jih lahko več in celo takih, da bi zmerni ljudje kar strmeli, da se po nesrečnej Istri tako godi. Zadnje volitve so z nova dokazale merodajna ona pogubna načela primorske vlade. Najočitniše pa kaže na nje dopolnilna volitev v severozahodnih isterskih mestih, kjer je bil s prva izvoljeni Depretis odstopil — in pa bil voljen Strudthoff. Da Italijani nameravajo poteptati ves slovanski živelj v Istri, kaže tudi včerajšnja seja deželnega zbora isterskega v Poreči. Ne mislim na veliko krivico, ki se je godila poslancu g. Laginji, ko je hotel hrvatski govoriti; mislim pa pri tej priliki na državnega ali vladinega zastopnika, da se ni oglasil ter očitno podarjal pravico vseh poslancev, v svojih govorih posluževati se tudi hrvatskega jezika. Sad napačne politike se najočitniše kaže v nestrpnem napuhu italijanske večine deželnega zbora, ki je zavrgla volitve Strka, Spinčiča in Križanca! Vse sad onih napačnih, Slovanom sovražnih in Avstriji pogubnih načel! Pa dosti za danes.

Iz Slovenskih Goric 20. avg. [Izv. dop.] Mnogo in premnogo dopisov se čita dan na dan iz južnih in južno-zahodnih pokrajin premile nam Slovenije, kako se ruvata Nemec, recte nemčur, in Slovenec. Prvi ne bi rad izgubil svoje nadvlade, a drugi se bori pravičnimi sredstvi za sveta mu prava, katera mu po vseh zakonih dostojé. A za severnej kraj, kjer še ljudstvo ob nemški meji ni tako politično godno, kjer mu je prazna fraza nad vse, ne briga se, rekel bi, nikdo. Ravno tukaj germanski moloh sicer tiho, da ga nikdo ne opazi, a tem zdatneje in intenzivneje napenja vse svoje sile, kako bi košček za koščekom, osobo za osobo, če zdatneje ne ide, porinil v svoje nenasiljivo žrelo.

Vedno se računi, ka Mura dela mejo od Cmurka — recimo — pa do Radgone itd. naprej mej Slovinci in Nemci. Kdor pa se je sam preprical, mora pripoznati, da temu ni tako. Od Cmurka celo uro hoda proti jugozahodu do blizu Ščavnice je že vse v tujih rokah, in kdor natančneje opazuje, prepričati se mora, ka se to širi sicer polagoma, a širi se gotovo. Temu prodiranju Švabov proti jugu in zahodu ne more pota zabraniti kakšna reka, recimo Mura ali Ščavnica ali kakšna druga naravna meja, kakor bi morda kdo mislil. Temu narodnemu nasilstvu se morajo v bran postaviti prosto ljudstvo k narodni zavesti vzbujajoči ljudje. Ravno takšnih pa je ob obalih germanskega morja zelo malo, če ne rečem celo — nič. Ako hočemo tedaj našemu nasprotniku enkrat določno in odločno reči: do tukaj in ne dalje! — treba bode vse sile napeti in vsi odlični in odločni narodnjaki in narodna društva proti tej strani obrniti.

Obračam pa se tudi do vseh narodnih in pravico vsem narodom zahtevajočih gospodov deželnih in državnih poslancev, da se nekoliko bolj začno zanimati za kraj, kateri je osobito v političnem oziru skoraj čisto zanemarjen.

Kako žalostne so pa v teh krajih razmere, naj navedem za sedaj samo nekoliko važnejših fakt, o katerih sem se sam osvedočil.

V sodnijskem okraji sv. Lenart ni morebiti žive duše, katera ne bi znala slovenski, nemški pa le tu in tam kateri; a pri c. kr. sodnji ni niti jednega slovenskega oznanila, akoravno so mnogo-krat važna; o slovenskem uradovanju s slovenskimi strankami niti duha ne sluh. V Cmureku ni niti jednega izpitane, slovenščine zmožnega sodnijskega uradnika, bodi si okrajnega sodnika, bodi si sodnijskih pristavov, akoravno ima mnogo izključljivo le slovenščine zmožnih ljudij s to sodnijo posla. Kako se osobito pri zadnjem c. kr. uradu s slovenskimi strankami postopa, o tem še sedaj molčim, a vedno ne more tajno ostati.

Kakšna pa je večina, mlad naraščaj in bodočih narod poučevajočih učiteljev, karakterizirana naj bo s tem, da je skoraj vsak ud nemškega „schulvereina“. Kako takšni postopajo, ni mi treba natančneje teh kukavice označevati. Jedne šole pa vendar ne morem izpustiti, ka bi nekaj podrobnostij o njej ne omenjal, in to je javna, po nemškem „Schulvereinu“ podpirana, v Cmureški okraj in Sekovsko vladikovino spadajoča jednorazredna šola v Süssenbergu poleg Marije Snežne. Po nekih zelo zmotanih homatijah hodil je v to šolo deco v krščanskem nauku poučevati g. Tomanič, kaplan Labodske vladikvine pri Mariji Snežni. Ker pa so otroci večinoma Slovenci, in se po naredbi okr. šolskega sveta v Cmureku ne smejo v svojem materinem jeziku čitati učiti in bi po tej naredbi tudi bil moral omenjeni gospod samo slovenski govorečo deco jedino le v nemškem jeziku krščanskega nauka učiti, a za svoj brezuspešni trud pa nikakešne odškodnine in to celo še v tuje vladikovini dobival ni, ustavil je že pred več tedni svoj trudapolni posel in otroci žive in se šolajo še vedno brez vsakega pouka v krščanskem nauku. In glejte, to šolo pohaja 48 samo slovenski, 15 oboje govorečih in 23, — ali kakor je omenjeni g. katehet sam se osvedočil, samo 3 — nemški otroci. Od teh otrok ne zna nobeden niti jedne slovenske črke pisati ali čitati. O ubogi, tlačeni Nemci! Kaj bi li bilo, ko bi se kaj tacega mej Slovenci pripetilo? Vse ministerstvo bi moralo menda dati ostavko.

Jednaci šol je baje še več ob tej meji, o njih se hočem še pozneje, kadar bo mogoče, natančneje prepričati in ne molčati. — Kakor zgoraj, tako sedaj končno še jedenkrat prosim vse požrtvovalne narodnjake za dobrohotno pomoč, ki bode v vsakem oziru dobro došla narodu, kateremu bi trebalo več slovenskega čitati; — razumeva se, da ga je poprej treba čitati naučiti.

Domače stvari.

— (Vsi Dunajski listi) imeli so pred par dnevi dopise in telegrame, v katerih se je za-trjevalo, da dež. predsednik g. baron Winkler ostavi Ljubljano ter postane sekcijski načelnik v ministerstvu. Fakijska gospoda bila je tako dobro poučena, da je že znala, kdo bode njegov naslednik in kar „sans gêne“ pisarilo se je, da nihče drugi, nego vladni svetovalec gosp. grof Chorinsky. Mi smo takoj s početka zavrnilo vse te govorce v spodobne meje, Dunajski listi pa morajo sedaj zaporedoma priznavati, da so bili zopet jedenkrat speljani na led, akoravno so poročila dobivali „aus zuverlässiger Quelle“. Ker se je pri teh „racah“ s tako pozitivnostjo imenoval vladni svetovalec g. grof Chorinsky, bodi zabeležena „in perpetuum rei memoriam“ dogodbica, ki jasno kaže, da se gosp. grof Chorinsky resno pripravlja za mesto deželnega predsednika in da imamo mi točno knjigovodstvo. Bilo je za slavnostnih dnij, ko si je presvitli cesar ogledal tudi novo cerkev srca Jezusovega, ko pride mej drugimi dostojanstveniki tjakaj tudi grof Chorinsky. Odre-venel je skoro, kajti — grozno! iznad božjega hrama vihra zakonito priznana — deželna trobojnica. „To mora doli!“ klical je g. grof strastno, ter se razvnetih lic oziral po osebi, ki bi šla po zastavo na višino. Celo nekemu detektivu velel je, naj ide po zastavo. Detektiv se je nekoliko ustavljal, češ,

da to ne spada v njegov delokrog, naposled šel je vender gori, a zastave ni snel, ker je bila preveč pribita. S tem tragikomičnim činom pokazal je gosp. vladni svetovalec grof Chorinsky zadostno svoje sposobnosti za mesto deželnega predsednika v Kranjskej.

— (Italijanska omika.) Da je v Poreči italijanska druhal sikala, žvižgala, kričala in psovala na slovanske poslance in jih z mačjo godbo spremljala od zbornice do hotelov, smo že poročali. A sedaj se poročajo še hujše stvari. Na poslanca g. M. Laginjo in na g. Mandiča (urednika „Naše Sloge“) metali so celo gnjilo sadje, da sta oba z vidnimi znamenji laške omike na suknjah in klobukih prišla v svoja stanovanja. Vse to pa zaradi tega, ker se je g. Laginja predrznil izustiti osem slovanskih besed, namreč: „Poštovana gospoda Latini! Izbor u Pazinu — — — nije zakonit“. Dalje govoriti mu ni pustila besna galerija. Dogodki v Pazinu, o katerih bomo še govorili, prečudno osvetljujejo nazore nekaterih našincev, ki sanjarijo, da nas bodo Lahoni podpirali proti Nemcem.

— (Miklošičeva slavnost). V nedeljo 26. t. m., ob dveh popoldne je v Narodnem domu v Ptui skupna pevska vaja.

Odbor čitalniških pevcev v Ptui.

— (Povodom Miklošičeve slavnosti) pride na svetlo knjižica: Fr. Ks. vitez Miklošič. Spisal Anton Trstenjak. (Ponatis iz letopisa „Matice Slovenske“ za l. 1883). V Ljubljani „Narodna Tiskarna“. Založil Božidar Raič. V 1000 izvodih. — Dalje v našem listu priobčeni članek: „Miklošič in Hrvati“. Spisal M. Murko. Založil Božidar Raič. Te knjižice tiska se 300 izvodov.

— (Gospod Fladung), c. kr. deželne vlade svetovalec, ki služi že 43 let, uložil je že pred mesecem dnij prošnjo za umirovljenje, in se preseli potem v Gradec.

— (Gospod profesor dr. vitez Arlt.) dvorni svetovalec in slavni zdravnik za oči, ustavil se je potujoč z Dunaja v Trst in nazaj gredé v 21. in 23. dan t. m. v Ljubljani. Obiskal je gosp. dra. Jenka, ogledal si mesto in okolico, ki mu je jako dopadala.

— (Spomenik Branku Radičeviću) postavi se na pesnikovem novem grobu na Stražilovem. Dotični odbor želi, da se v to svrhu pošlje z Lovčena, Avale, Kleka, Velebita, Vršečkih planin in Stražilova po jeden kamen, ki meri pol metra na vse strani.

— (Sokolom!) Danes zvečer ob 8. uri je v telovadnici v realki občni zbor.

— (Izpred sodišča) Gosp. Dragan, poštar v Belpeči, še nedavno načelnik društva poštarjev, a pri občnem zboru precej kategorično odstav-ljen, bil je predvčeraj pri c. kr. deželni sodnji v Ljubljani (§. 128 kaz. zak. oskrumba = Schändung) obsojen na tri mesece ječe.

— (Vojaškega ukvartiranja) ne do-bodo predmestja Trnovo in Krakovo, kajti nastani-li se bodo koncem t. m. k vojaškim vajam došli vojaki v zidani topničarski jahalnici v Trnovem. Tudi druga predmestja dobé po manj vojakov, kajti na prostoru pred sv. Petra vojašnico in na prostoru, kateri je mesto kupilo za novo vojašnico postavili se bodo šotori (Zeltlager).

— (V vrtu) g. Baierja, sodarja v Gradišči, videti je jablana, ki ima na jednom konci sad, na drugem pa mnogo lepih belo-rudečih cvetov. Redek slučaj v tem času!

— (Med ved) vznemiruje Pohorje. Pri sv. Jungerti končal je že mnogo ovac in Pušnikovemu juncu je k sreči mesto vratu samo zvonec odtrgal.

— (Iz Krškega) se nam poroča: V nedeljo 26. t. m. priredi tukajšnja meščanska šola v svojih prostorih razstavo „šolarskih izdelkov in učil“, ki bode otvorena jutraj od 8 — 12. ure, popoldne od 3 — 6. ure; ob jednom bode jutraj (od 8 — 12 ure) pri solnčni svetlobi producirat meščanski učitelj, g. F. Seidl, tako zvane „meglene podobe“ z aparatom „scioptikonom“. Pobirala se bode majhna ustopnina (30 kr.), da se pokrijejo stroški za le-

tošnje „šolsko poročilo.“ Pavabljeni so vsi šolski prijatelji.

— (Razpisana je služba) drugega učitelja na dvorazrednici v Starem Logu. Plača 400 gl. in stanovanje. Prošnje do 20. septembra t. l. na okrajni šolski svet v Kočevji.

— (Razpisani sta službi) dveh stavbenih pristavov za Štajersko. Plača po X. razredu. Prošnje do 24. septembra t. l. potom pristojne oblasti na predsedstvo c. kr. namestnije v Gradci.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 24. avgusta. Grof Chambord da-nes jutraj ob 7¹/₄ uri umrl.

Poreč 24. avgusta. V včerajšnji seji deželnega zbora izrazil je deželni glavar z resnimi besedami svoje nezadovoljstvo o demonstacijah proti slovanskim poslancem, z nado, da se jednaki dogodki ue ponavljajo.

Praga 24. avgusta. Rumunski kralj do-spel ob 11¹/₂ uri semkaj. Na kolodvoru vzprejel ga namestnik, drugi dostojanstveniki, častna kompanija z zastavo in godbo. Bil tu 10 minut, potem odpeljal se na Dunaj.

London 24. avgusta. Reuterovo poročilo iz Hongkonga: Evropski carinski uradnik v Kantonu ustrelil je vsled prepira z domačim delavcem (kuli) večkrat z revolverjem; usmrtil jednega dečka, ranil dve osebi. Carinskega uradnika prijeli, pred sodnijo postavili. Vsled zopetnega poraza Francozov v Tonkinu bati se je sovražnega postopanja domačinov proti tujcem. Plakati na vogalih nabiti pozivljejo ob-činstvo, pomoriti tujce. Na prošnjo angleškega konzula odplula je angleška korveta „Swift“ v Kanton.

Pariz 24. avgusta. Večina večernih listov razpravlja senzačni članek v „Nordd. Allgem.“ ter sklepa iz tega, da je članek bil ob jednom objavljen s sklicanjem državnega zbora, da je to navadni manéver Bismarcka, ki hoče s tem, da dovoli raznim zahtevam za vojaške namene. Sicer se pa vsa očitanja za-vračajo nazaj na „Nordd.“, katera vedno izziva.

New York 23. avgusta. Vihar je v jugovzhodu Minnesote napravil neizmerno škodo. Veliko ljudij ubitih in ranjenih. Tretjina mesta Rochester razdejana. Vihar prevrgel je želez-nični vlak. Pri tem bilo je 25 mrtvih, 45 ranjenih.

„Matica Slovenska“ v Ljubljani.

Da bode moči poveriti primeren zastop Matič-nega odbora pri Miklošičevi slavnosti v Ljutomeru 2. dan prihodnjega meseca septembra, uljudno pro-sim gospode odbornike „Matice Slovenske“, kateri namerjajo udeleževati se te slavnosti, naj me čim preje ubavestijo po dopisnicah.

V Ljubljani, 23. dan avgusta 1883.

P. Grasselli,
„Matica Slovenska“ prvosednik.

Poziv.

P. n. gospode poverjenike in vse one gospode, kateri so srečke za prodajanje prevzeli, prosim naj-uljudneje, da mi denar za prodane srečke najdalje do 28. t. m. gotovo pošljejo.

Prosim uredništva drugih slovenskih listov ta poziv ponatisniti.

V Postojini 23. avg. 1883.

V imenu ožjega odbora:
J. Lavrenčič,
blagajnik.

Tuji:

23. avgusta.

Pri Slonu: Grünwald z Dunaja. — Zanuttig iz Go-
rice. — Münz z Dunaja.
Pri Matič: Grof Pranti iz Trsta. — Schink iz Za-
gorja. — Scopiani iz Trsta.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opa- zovanja	Stanje barometra v mm.	Tem- peratura	Ve- trovi	Nebo	Mo- krina v mm.
23. avg.	7. zjutraj	738.60 mm.	+16.6° C	sl. vzh.	jas.	0.00 mm.
	2. pop.	736.78 mm.	+24.6° C	sl. vzh.	d. jas.	
	9. zvečer	737.36 mm.	+20.6° C	sl. vzh.	jas.	dežja.

Srednja temperatura + 21.6°, za 2-3° nad normalom.

Dunajska borza

dué 24. avgusta t. i.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	78 gld. 60	kr.
Srebrna renta	79 " 25	"
Zlata renta	99 " 60	"
5% marena renta	93 " 40	"
Akcije narodne banke	837 " —	"
Kreditne akcije	293 " 90	"
London	119 " 80	"
Srebro	— " —	"
Napol.	9 " 50	"
C. kr. cekini	5 " 66	"
Nemške marke	58 " 40	"
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld. 120	"
Državne srečke iz l. 1864	100 gld. 169	"
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99 " 60	"
Ogrska zlata renta 6%	119 " 85	"
" " " "	88 " 20	"
" " " "	86 " 80	"
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	103 " —	"
Dunava reg. srečke 5%	100 gld. 114	"
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	118 " 30	"
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	107 " 30	"
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	104 " 90	"
Kreditne srečke	100 gld. 172	"
Rudolfove srečke	10 " 21	"
Akcije anglo-avstr. banke	120 " 109	"
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	226 " 25	"

P. n.!

Zaradi prodaje svoje posojilne knjižnice prosim p. n. naročnike, da mi kar možno brzo vrnejo izposojene knjige. Prosim tudi, da se mi vrnejo i one, katerih že dolgo manjka,

ne da bi trebalo osebno opominjati, posebno pa posamezni zvezki jednega dela, da ne dobim preveč makulature.

Zelo se mi ustreže in hvaležen bodem, ako se mi knjige prijazno vrnejo ali pa tudi naznani, kje se nahajajo izgubljeni zvezki.

Ob enem priporočam že došle kalendre za leto 1884.: Fromme-jev „Medizinalkalender“ 1 gld. 60 kr., po pošti 1 gld. 65 kr., in Vogl-nov „Volkskalender“ 65 kr., po pošti 70 kr.

Z vsem spoštovanjem

Iv. Giontini v Ljubljani.

(560—1)

Poslano.

(4—25)

GLAVNO SKLADIŠTE

MATTONIJEVE

GLESSHÜBLER

najčistije lužne

KISELINE

poznate kas najbolj okrepljujuče piče,

I kas izkušan liek proti trajnom kašlju plućevine I želodca boleti grkljana I proti mēhurnim kataru,

kas I elastioah za (PASTILLEN)

nalazi se kod Hinke Mattonija (Karlovi variu Českoj).

Veliko dobrih, z železnimi obroči kovanih

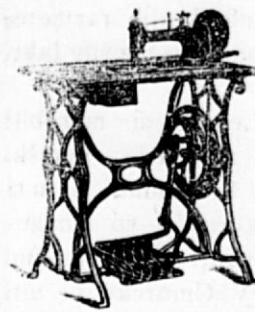
vinskih sodov

in jedno

(552—3)

kas

proda Ana Stranetzky, posestnica v Idriji.

C. k. privilegij šivalnih strojev. za zboljšanje

Ivan Jak,

v Ljubljani, Hôtel Evropa.

Zaloga vsakovrstnih

šivalnih strojev

za družine in rokodelce, rabljivih za vsakatero šivanje. (376—13)

Sestletna garancija!

Poduk brezplačno. Na mesečne obroke po 4 do 5 gl.

Umetne

(234—37)

zobe in zobovja

ustavlja po najnovšem ameriškem načinu brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hrdeckyjevoga mostu, I. nadstropje.

Marsalla

najfinjše dietično Sicilijansko desert-vino.

Za rekonvalescente, po daljših boleznih oslabele osebe, za otroke ga ni bolj krepilnega sredstva. Kot desert-vino voliti je pred vsemi vini, ki se prodajajo po trgovinah.

V steklenicah po 1 gld. prodaje pravo samo

G. Piccoli,

lekarnar v Ljubljani, na Dunajski cesti. (291—6)

Pri zdatno znižanih cenah

velika razprodaja

bogato založenega, v konkurzno maso gospoda

Iv. P. Schreyer, Špitalske ulice,

spadajočega

galanterijskega, Norimberskega in drobnega blaga

na debelo in drobno. — Posebno so priporočila vredna krasna, v velikej izberu nabavajoča se (405—11)

pisalna, pušilna in popotna orodja, albumi in fino blago iz usnja, otročje igrače, namizno in jedilno orodje, kuhinjske posode, kinč, parfumerije, lesorezni izdelki, podobe svetnikov, pobožni darovi itd.

Izvanjska naročila izvrše se točno in v zadovoljnost po poštnem povzetju.

Zahvala in priporočilo.

Zahvaljujem se prečastitim gg. trgovcem in slavnemu p. n. občinstvu za meni do sedaj izkazano zaupanje, priporočam prečastitim gg. trgovcem svojo izvršno urejeno

apreturo za sukno,

slavnemu občinstvu pa svojo po polnem na novo osnovano

kemično spiralnico,

v kateri se nerazparane moške in ženske obleke, obleke za plese in vizite, šali, tapcirarsko blago, pregrinjala z vsemi okraski, ne da se isti zmanjšajo ali pa zgube prvotno barvo in obliko, lepo očedijo. Isto tako se lepo očedijo obleke od baržuna in raznega blaga, plašči, janke, katere so obšile s čipkami ali kožuho, uniforme z baržunastim okrašenjem ali vezenjem, ako so se pomečkale, oprale ali po dežji poškodovale, tudi ako so se onesnažile s firnežem ali črnilom. Zastori se sprejmo pri meni za pranje in se potem nategnejo, kakor so bili prvotno, jako lepo, ne da se raztrgajo. — V mojej

ličnej barvariji

sprejema se različno blago, s svilu, bombaža ali pomešano, čipke vsake vrste, rute s krepona, pregrinjala, tapcirarsko blago, blago s pliša, damasta in ripsa. Tudi se pobarvajo različne obleke za gospode in gospé, ženski paletoti in deževni plašči, ne da se isti razparajo ali pa da postanejo manjši, v vsakej barvi, katera se želi.

Za mnogobrojna naročila se priporoča

z odličnim spoštovanjem

JOSIP REICH,

Poljanski nasip, Ozke ulice št. 4, v Ljubljani.

(546—3)

Preselitev knjigoveznice.

Udano podpisani dovoljujem si čast. občinstvu naznanjati, da sem svojo desedanjio knjigoveznico na Kongresnem trgu št. 14 preselil

na Stari trg št. 24 v hišo g. E. Hohn-a,

in jo združil z njegovo nad 100 let staro knjigoveznico.

Slav. občinstvu priporočam se za izdelovanje vsakovrstnih del v manjih ali večjih naročilih; tudi fina dela, katera so se morala prej v ptuja mesta pošiljati, izdelujejo se jedino le pri meni.

Sprejemam tudi galanterijska dela vsake vrste, posebno za ročna dela čest. gospodičin, katerim se udano priporočam. Izdejujem tudi škatilje in sploh kartonažna dela.

Dalje imam zalogo pisalnega orodja, kakor: papirja, peres, črnila, svinčnikov itd., potem vseh šolskih requisit.

Z odličnim spoštovanjem

FRAN DEŽMAN,

knjigovez,

(549—2)

Ljubljana, Stari trg št. 24.

Bergerjevo medicinično milo iz smole,

priporočeno po medic. strokovnjakih, rabi se v največ evropskih državah s sijajnim uspehom zoper

vsakovrstne oprhe na životu,

osobito zoper hraste, kroničen in luskinasti lišaj, nalezljive hraste, zoper prhljaj na glavi in bradi, pege, žoltine, rdeč nos, ozebljino, potenje nog. — Bergerjevo milo iz smole ima 40% koncent. smole iz lesa ter se stvarno od vsega drugzega mila iz smole, ki se v trgovini nahaja, razlikuje. — Da se prekanjenju izogne, zahteva naj se odločno Bergerjevo milo iz smole, ker se pazi na znano varstveno marko.

Pri trdovratnih poltnih boleznih rabi se mestu mila iz smole z uspehom

Bergerjevo med. milo iz smole in žvepla,

a zahteva naj se vedno samo Bergerjevo milo iz smole in žvepla, ker so inozemska ponarejanja neuspešni izdelk

Kot milejše milo iz smole za odstranjenje vseh

nečistostij na polti

zoper oprhe na glavi in koži otrok in kot nepresežno kosmetično milo za umivanje in kopanje pri vsakdanjej rabi služi

Bergerjevo glicerina-milo iz smole,

imejoče 35% glicerina ter fino diši.

(44—16)

Jeden komad velja 35 kr. z brošurco vred. — Glavno zalogo ima lekar

G. HELL v OPAVI.

V zalogi v vseh lekarnah cele države. Glavne zaloge pa imajo:

V Ljubljani pri gg. lekarjih J. Svoboda, G. Piccoli, W. Mayer in J. pl. Trnkoczy. V Kočevju J. Brauner. V Krškem J. Bomeker. V Idriji J. Warto. V Kranju K. Šavnik. V Litiji Jos. Beneš. V Novem mestu D. Rizzoli. V Radovljici A. Roblek. V Vipavi A. Konečny.